

Набий соллаллоҳу алайҳи васалламга икки
марта байъат қилган саҳоба | Ҳадис дарслари
(279-дарс)

Ҳадис
ДАРЛАРИ

279-ДАРС

Шайх Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф роҳимаҳуллоҳнинг
«Ҳадис ва ҳаёт» туркум китоби асосида бериб борилади.
Мавзуларнинг тўлиқ матни билан танишиш учун китобнинг
ўзига мурожаат қилиш тавсия этилади.

19:00 / 24 апрель 1342

هُلِّلَا يَضَرُّ دُعُوسَ مَنُوبَا نَع
ةَالَصُّ رُذَقَ نَاكَ بَلَاقُ هُنَع
هُلِّلَا يَلَّصُّ هَلِّلَا لُوسَر
فِي صِلَا يَفَمَّ لَسَوِ هِيَلَع
ةَسُمَخِ يَلَامَ اذُقَا ةَثَا لَث
ةَسُمَخِ ءَاتِ شِلَا يَفَوِ مَ اذُقَا

هُوَ أَوْرٍ مِ ادَّقِ اِةَ غَبَسِ يَلِ مِ ادَّقِ اِ يِئِ اسِّن ل ا و دُوَادِ وُبَا

Ибн Масъуд розияллоху анхудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам намозларининг миқдори ёзда уч қадамдан беш қадамгача, қишда беш қадамдан етти қадамгача бўлар эди».

Абу Довуд ва Насий ривоят қилганлар.

Шарҳ: Бу ҳадисда ҳам Пешин намозининг бошланиш вақти ҳақида сўз бормоқда. Пешин намозини ёзда соя уч ёки беш қадам миқдорича, қишда беш ёки етти қадам миқдорича бўлганда ўқиш Набий соллаллоху алайҳи васалламнинг одатлари экан.

Албатта, бу Мадинаи Мунавварага тегишли гап. Чунки минтақанинг экватор чизиғига нисбатан яқин ёки узоқлигига қараб, соялар ҳар хил бўлади. Бу ҳадисни яхшилаб ўрганган уламоларнинг айтишларича, унда зикр қилинган миқдорлардан ёзда Пешин намози унга ажратилган вақтнинг ярмида, қишда аввалида ўқилгани келиб чиқади.

لِ اِقِ هُنَّ عُهُ ل ل ا يِ ضَرِ سَنَ ا نَع
مُتَ رُصَعُ ل ا يِ لَ صُنَ ا ن ك
ءَابُقِ يَلِ ا ن مِ ب ه ا ذ ل ا ب ه د ي
س م ش ل ا و م ه ي ت ا ي ف
ا ل ا ة س م خ ل ا ه ا و ر . ة ع ف ت ر م

يَذِمُّ رَّتْ لَّا

Анас розияллоху анхудан ривоят қилинади:

«Биздан бир киши Асрни ўқиганимиздан кейин Қубога юриб борса, у ерга қуёш кўтарилиб турганда етиб борар эди».

Бешовларидан фақат Термизий ривоят қилмаган.

Шарҳ: Қубо Мадинаи Мунавварадан тўрт мил узоқликдаги машҳур жой.

Бу ривоятдан Пайғамбаримиз соллаллоху алайҳи васалламнинг масжидларида Аср намозининг олдинги вақтида ўқилиши одат эканлиги келиб чиқади.

هُنَّ عُلَّالٌ لَّا يَضُرُّهُ مَلَسٌ نَّع
يَبْنُلَا غَمَّ يَلَّصُنَّ أَنْ كَلَّاق
مَلَسٌ وَهُيَلَّعُ هَلَّالٌ يَلَّص
بِأَجْحُلَابٍ تَرَاوَتْ إِذَا بِرُغْمَلَا
ثَلَاثُ لَلَّوْهُ غَبْرَالُ هَاوْر
يَبْنُلَا غَمَّ يَلَّصُنَّ أَنْ كَلَّاق
أَنْ دَحَّأُ فَرَّصُنَّ يَفَّ بِرُغْمَلَا
هَلَّ بَنْ عَقَّ أَوْمُ رَّصُّ بُّيَلُّ هُنَّ إِوْ

Салама розияллоху анхудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоху алайҳи васаллам билан Шом намозини (қуёш) парда ортига бекинганида ўқир эдик».

Тўртовлари ривоят қилганлар.

Учовлари қилган ривоятда:

«Набий соллаллоху алайҳи васаллам билан шом намозини ўқиб қайтган биримиз ўз камонининг ўқи тушадиган жойни кўрадиган бўлар эди», дейилган.

Шарҳ: Аввало ҳадиснинг ровийси Салама розияллоху анху билан танишиб олайлик:

Салама ибн Амр ибн Сино ал-Акваъ ал-Асламий, кунялари Абу Муслим. Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васалламга икки марта байъат қилган саҳобалардан.

У киши Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам билан еттита ғазотда иштирок этганлар. «Зувҳард» ғазотида у зот соллаллоху алайҳи васалламни душманлар зарбасидан сақлаб қолганлар.

Усмон ибн Аффоннинг халифалик давларида Африка ғазотларида иштирок этган, шижоатли камончи ҳамда чиройли хулқли, олийжаноб саҳобалардан эдилар.

Ҳаммаси бўлиб, Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васалламдан 77та ҳадис ривоят қилганлар.

Бу кишидан Мадина аҳлидан кўп жамоатлар, ўғиллари Иёс, қуллари Язийд ибн Аби Убайд ва бошқалар ривоят қилганлар.

Бу киши ривоят қилган ҳадисларни уч «Саҳиҳ» соҳиблари ўз китобларига киритганлар.

Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам: «Кучлиларимиз ичида энг яхшиси Салама ибн Акваъдир», деб марҳамат қилганлар.

Ўғиллари Иёс «Отам ҳеч ёлғон гапирмас эдилар», деб айтадилар.

Бу зот Мадинада истиқомат қилдилар. Кейин Мадинадан уч мил узоқликда жойлашган Рабза номли қишлоққа кўчиб ўтдилар. Ҳижратнинг 74-санасида 80 ёшларида ана шу ерда вафот этдилар.

Бу икки ривоятда Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам бошлиқ саҳобалар Шом намозини олдинги вақтида ўқишлари ҳақида сўз бормоқда.

«(Қуёш) **парда ортига бекинганда ўқир эдик**» деган жумла Шом намози қуёш ботиши билан ўқилишини англатади.

Намозни жамоат билан ўқиб чиққан киши ўз камонидан отган ўқнинг қаерга тушганини кўра оладиган бўлиши ҳам шомнинг қуёш ботиши биланоқ ўқилишига далолат қилмоқда.

«Ҳадис ва ҳаёт» китобининг 4-жузи асосида тайёрланди